Всеукраїнський конкурс учнівської творчості, присвячений Шевченківським дням

Тема конкурсу «Заради честі, миру і майбутнього України»

Номінація «Література»

Ті, хто танцюють зі смертю

Подорожні нотатки волонтерки

Градишин Валентина Ярославівна,

учениця 11-А класу

опорного закладу Почаївська школа І-ІІІ ступенів

Почаївської міської ради

Кременецького району

23 лютого 2005 року народження.

Домашня адреса: Тернопільська обл.,

Кременецький р-н., м. Почаїв,

вул. Липова, 25 тел. 0977817913

Керівник Придатко Тетяна Іванівна,

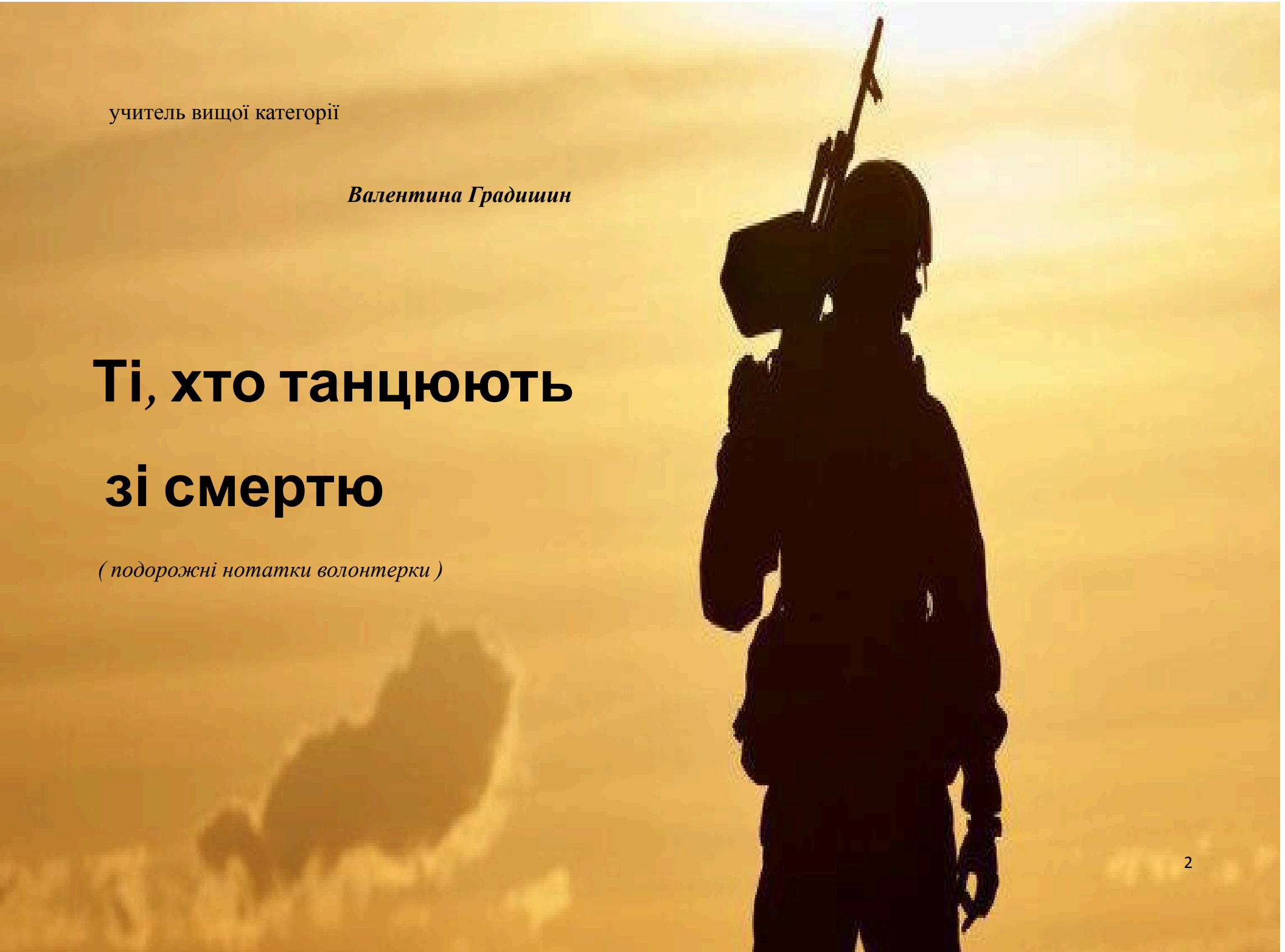

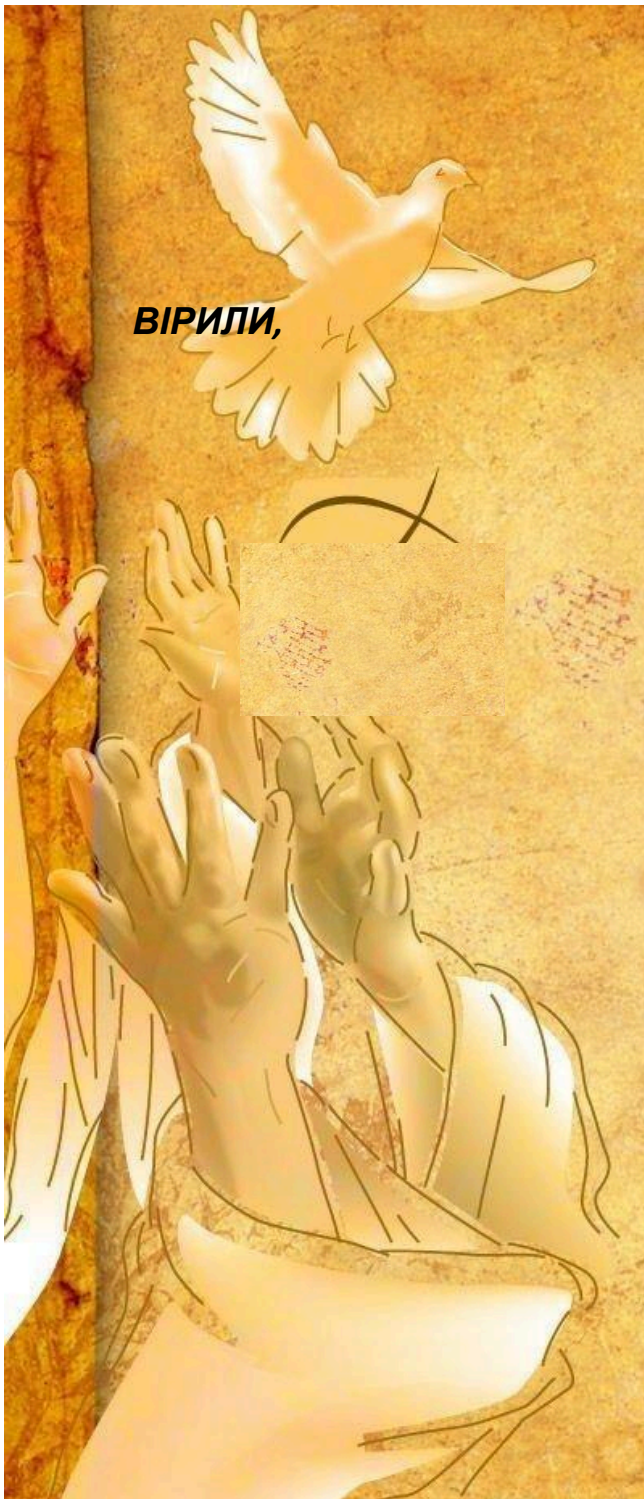
учитель вищої категорії

Валентина Градишин

Ті, хто танцюють зі смертю

(подорожні нотатки волонтерки)

ВІРИЛИ,

І ВСІ МИ

ЩО СВОЇМИ РУКАМИ

РОЗІБ'ЄМО СКАЛУ,

РОЗДРОБИМО ГРАНІТ.

ЩО КРОВ'Ю ВЛАСНОЮ

І ВЛАСНИМИ КІСТКАМИ

ТВЕРДИЙ ЗМУРУЄМО

ГОСТИНЕЦЬ І ЗА НАМИ

ПРИЙДЕ НОВЕ ЖИТТЯ,

ДОБРО НОВЕ У СВІТ.

ІВАН ФРАНКО

ЦІ ДОБРОВОЛЬЦІ – КРАЩІ ЗА ВСІХ НАС,

НА ЗАХИСТ НЕНЬКИ ВСТАЛИ ВРАЗ СТІНОЮ

І ВІДДАЛИ ЖИТТЯ У ВАЖКИЙ ЧАС,
КОЛИ ВІТЧИЗНА КЛИКАЛА ДО БОЮ.
ОЛЬГА КАЛИНА

Один випадок стався в нашому закладі, який не залишив байдужим нікого… Перед святом учні готували захисникам до дня Святого Миколая обереги, писали листи на передову, аби підтримати бійців… Недайхлєбова Іванка, учениця 11-го класу, теж зробила свій подарунок. Вона написала листа і вклала в нього образок із зображенням Святого. Через пів року приїхав до нашої школи боєць (не пам'ятаю його імені), який, будучи у відпустці, відшукав свого янгола-охоронця – дівчинку Іванку. Зустріч була зворушливою… Сльози, міцні обійми, слова вдячності… Вражаючу розповідь запам'ятали всі… Виявляється, цей воїн разом із побратимами виходив із оточення, загинули майже всі, а він вийшов неушкодженим, бо мав защитий в одяг образок Святого Миколая, подарований Іванкою…

Кілька днів я ходила під враженням почутого і побаченого, а потім зробила запис до свого «Щоденника».

О так! Як же я могла забути про хранителя моїх заповітних думок! Він завжди зі мною. Ось і зараз спокійно лежить у рюкзачку і чекає своєї черги…

Вибач, мій друже, дні виявилися такими насиченими, що я й забула про тебе… Але то нічого… Я трішки відпочину, зберуся з думками й обов'язково все тобі розповім до найменшої дрібнички, аби ти міг колись нагадати про найважливіші моменти мого життя…

Я ще більше вкуталася в теплу куртку і знову звернула свій погляд у вікно…

У ньому продовжували змінюватися картини за картинами… Фронтове життя в них, здається, не закінчиться ніколи… Я спрямувала свій погляд у небо… Воно було вражаюче… Темно-синє, із застиглими на ньому світло-сірими хмарами… Вони клубочилися, надувалися, перекручувалися й мінялися місцями, здавалося, що вони ніби доганяли одна одну… Але що це? Удалині над горизонтом з'явилися якісь білі просвітки. Вони швидко витягувалися й розривали важкі темні хмари на частини, утворюючи довгі світлі стежини… «Небо залишає свій слід…» - подумала я. Саме так і є…

А який же слід ти залишиш після себе, Людино?

Чи часто ми задумуємося над цим у несамовитій круговерті сучасного світу? Напевно, хто як…А патріоти усіх часів уже поклали своє життя на вівтар Вітчизни в ім'я Незалежності і тим самим залишили помітний слід на теренах історії нашої України… Ця сторінка написана кров'ю, вистраждана болем утрат у вічній боротьбі зі злом… А наш обов'язок перед ними – не дати забути, не дати зникнути, а розповідати про це, створювати фільми, писати книжки, аби нащадки знали своїх героїв в обличчя…

Роздумуючи над усім цим, я вже чітко визначила для себе, які записи першими ввійдуть до мого «Щоденника»…

***

Я востаннє подивилася на хлопців… Мужні, сильні, відважні, вони першими без вагань стали на захист рідної землі від російського агресора… Але водночас такі втомлені…щоденним двобоєм зі смертю… Такі рідні…

Сьогодні вони проводжали нас додому… Усміхнені, передавали вітання своїм рідним у тилу… Останні обійми… Останні братання – і ми вже у своєму мікроавтобусі… Переповнена емоціями, я сіла на своє місце біля вікна, і, не помітивши, як машина рушила, прокручувала у голові все, що бачила й відчувала за ці останні дні на передовій…

***

Війна… У тилу вона сприймається по-іншому… Десь там… Далеко… Бачиш її у фільмах… Спостерігаєш за перестрілкою, сидячи на дивані… А тут вона справжня, не вигадана… Коли стикаєшся віч-на-віч із кулями та снарядами, усвідомлюєш, що небезпека дуже близько… Зовсім поряд… І тоді стає страшно (це відчуття опанувало мною, коли попала наша волонтерська команда під обстріл тут, на передовій)…

Мікроавтобус минав глибокі вибоїни від снарядів на дорозі, а тому рухався досить повільно… Я встигала роздивитися все, що було за вікном, аби запам’ятати до дрібниць побачене… Понівечені садки,

напівзруйновані будинки, знищений танками асфальт… Чомусь у ту хвилину мені згадалися Шевченкові слова: «…Село на нашій Україні – Неначе писанка, село»… Його (села на Сході) фактично не було… Усе стояло моторошною пусткою. Невимовно боляче було дивитися на «картину» за вікном мікроавтобуса: спресована машинами, розмелена танками, пошматована снарядами земля ніби благала про порятунок:

«Зупиніться! Подивіться на моє зранене тіло… А так хочеться заколоситися нивами і почути спів птахів…

Я стомилася вже від того болю…»

Ураз мої думки перервала поява самотньої вербички край дороги... Її понівечене й розчахнуте міною тіло благало про допомогу, тихо плакало своїм листям… «Напевно, помре деревце, – промайнуло в моїй голові. ~~Жило собі… і від удару снаряда самотньо згасає за селом…~~» Так і наші воїни добровольці на Сході, які щодня виконують танго зі смертю… Мені стало моторошно від такого порівняння, і я всіма силами почала відганяти від себе бентежні думки… Але «процес» пішов…

***

- Найстрашніше, коли вперше зустрічаєшся зі смертю…
- Найстрашніше, коли гинуть твої побратими…
- Найстрашніше, коли свідомо посилаєш хлопців на смерть…
- Найстрашніше, коли юнак в агонії просить: «Брате, рятуй! Я жити хочу…»
- Найстрашніше – дивитися рідним в очі, коли привозиш… 200-ий…

Ці фрази бійців зринають у моїй голові одна за одною… Я бачу, як у їхніх очах тихцем закрадається непрохана сльоза…

Так, одна куля, снаряд чи осколок від нього – і життя обірване назавжди… Але це не лякало наших захисників-добровольців. Перебуваючи тиждень на передовій, я побачила, що нікого з бійців не бентежила небезпека, яка чатувала на кожному кроці. Вони впевнено й чітко виконували накази командирів без жодних вагань. Смерть побратимів тільки гартувала характер бійців, бо в усіх одна мета – зупинити ненависного ворога… не дати топтати їм цю зболену землю заради майбутнього дітей України…

«Якщо не ми, то хто ж, окрім нас?!»

Ніхто й не думає про власне життя, хіба що у моменти тиші...

А життя таке прекрасне!..

***

До глибини душі розчулив мене один випадок… Розібравши привезені нами пакунки, бійці підійшли до мене із запитанням: «А дитячі малюнки маєте?» Я дістала рулон, зафіксований резинкою, і простягнула хлопцям. Бійці відразу дістали дитячі витвори, узяли необхідну кількість, а решту повернули, сказавши, щоб ми відвезли в інші батальйони… Спочатку я не зовсім усвідомила це прохання, але… З'ясувалося, хлопці різали ці

плакати на частинки і зашивали в головний убір та в одяг на груди. Серед бійців існує свого роду повір'я: це оберіг, бо мальовані дитячими (а значить, янгольськими руками). А тому у бою воїни матимуть захист вищих сил…

***

Ми їхали далі. Дорога ставала рівнішою, адже позаду залишався фронт… Думки не покидали мене, і, напевно, я й сама не хотіла цього… Зворушена спогадами, продовжувала обмірковувати: що саме внесу до записника… Чомусь наступну сторінку мені захотілося розпочати саме так: «Ця війна змінила багатьох… Ця війна змінила нашу свідомість… Ця війна змінила Україну… Ця війна відродила нас як Націю…»

А все почалося з Революції Гідності… із перших протестів… із перших вибухів на Майдані… із… Небесної Сотні…

…Так, саме так розпочну наступну сторінку «Щоденника». Я все-таки дістала його з рюкзака… Долоні ніжно торкнулися м'якої палітурки… Він знає багато моїх думок, мрій, сподівань… Я взяла до рук олівця й розгорнула свого «розрадника»… Він уміє тримати в таємниці сокровенне… Моя рука мимовільно потягнулася до сторінки, яку читати було завжди невимовно боляче… Вона присвячена Йому, нашому Сашкові Капіносу, що народився на Волині в мальовничому селі Дунаїв… над річкою Іквою…

***

2014 рік, 19 лютого

Загинув Сашко… Наш Сашко… Журавлик Небесної Сотні…

А сотню вже зустріли небеса…

Летіли легко, хоч Майдан ридав…

Із кров'ю перемішана сльоза…

А батько сина все не відпускав… (Л. Максимлюк)

Невимовно важка втрата для всіх… Вірний друг, люблячий брат і син, щирий і відважний побратим, палкий патріот…

Ти ніколи не чекав нічиєї вказівки… Чинив так, як підказувало серце, а воно щиро любило Україну…

Ти ніколи не стояв осторонь подій, які стосувалися незалежності, прав і свобод українців…

Ти жив Україною…

Ти віддав за неї найдорожче – власне життя…

Твоїми діями завжди керували слова: «Як не ми, то хто ж тоді?!»

Ти ніс завжди неабияку енергетику, і всіх, хто був поряд, «запалював» нею… Одного тільки боявся понад усе, щоб українці не забули: «Чиї сини? Яких батьків? Ким? За що закуті?»

Пам'ятаю один твій виступ, де ти процитував Шевченкові рядки…

…Страшно впасти у кайдани,

Умирать в неволі,

А ще гірше – спати, спати

І спати на волі,

І заснути навік – віки,

І сліду не кинуть

Ніякого, однаково,

Чи жив, чи загинув…

Ці слова тоді всім запали в душу… Одних вони присоромили, інших – надихнули… Ти вмів «достукатися» до кожного… Бо ти серед нас був найкращим… Знаючи твою вдачу, я впевнена – сьогодні ти був би серед добровольців на Сході з автоматом у руках…

Якби був живим…

Ми пам’ятаємо ті справи, які ти організовував, чого навчав… І зараз наше завдання – продовжити розпочате тобою…

У мене теж росте син… Я б хотіла виховати його таким, яким був ти…

***

2014 рік, грудень, «Айдарівці»

За Хрящувато був бій. Наших хлопців усього 60 чоловік проти 300 спецпризначенців російської армії, які мали на озброєнні ще й три танки…

Іти на них відкрито – це означало вірну смерть… Потрібно було щось придумати… Орест Каракевич разом із побратимом із позивним «Старшина» за допомогою гранатометів зуміли відігнати противника, у результаті –

ворожі танки залишилися без прикриття, чим і скористалися «Айдарівці». Бійці знищили техніку – і російська піхота відступила…

А в нас без утрат…

PS. Одразу провела паралель: бій 300 спартанців проти численного ворога…

Ось так… Просто герої! Гордість!

***

Тишу в мікроавтобусі порушила музика (Сергій-водій увімкнув CD- програвач). Різкі акорди видалися мені доволі знайомими…

…Але тікати – Боже збав…

Бо ми з тобою – добровольці

Цієї Божої чоти… –

Так, звісно, цю пісню я чула, перебуваючи в «Кіборгів»… Вона ще тоді зачепила мене за живе… Її написав Олексій Бик, теж доброволець, боєць «Правого сектору». Це досить потужний твір, який не тільки піднімав бойовий дух захисників, а й мотивував цивільних узяти до рук зброю і поповнити лави добровольців (із спогадів…)

Звичайно, «Кіборги» (так «охрестили» бойовики наших воїнів за відчайдушність і відвагу), я не можу не написати про вас, тих, які самовіддано тримали аеропорт…

***

2014 рік, грудень, «Кіборги» – 80 (дислокація – м. Костянтинівка)

- Летовище має не тільки велике стратегічне значення, а й військове, тому будемо стояти до останнього набою, – так говорив один із них…
- Кожен усвідомлює, що поїздка в аеропорт може стати квитком в один кінець… Але ж розуміємо, що за нами сім'ї, родини, наша територія – усе, що зветься Україною…
- Ми готові до найжорсткішого сценарію, але не відступимо…
- Мені є за що воювати, я на своїй землі. А вони?.. Вони вороги, чужинці… Їхня підлість вражає. Мій обов'язок бути тут, щоб цього, що тут твориться, більше ніхто не бачив. Ось і все.

Ці короткі репліки бійців досить багатослівні… Хлопці неохоче розповідали про себе, а більше розпитували нас, як живе тил. І це зрозуміло… Щоденна військова рутина була для них пекельною: їх штурмували місцеві бойовики, російські спецпризначенці, вишколені десантники, але хлопці не тільки не залишали своїх позицій, а й добряче давали відсіч.

P.S. Пізніше ще допишу…

- Одного разу, коли «Моторола» радісно оголосив, що контролює новий термінал аеропорту, двоє «кіборгів» із 90-го батальйону (відомо, що один із них із позивним «Борода») узяли наш прапор і закріпили на

верхівці того ж таки терміналу… Цим учинком хлопці дуже розсердили бойовиків, які у відповідь кілька годин обстрілювали наших бійців…

Ось такі вони, «кіборги»...

***

2014 рік, грудень, м. Щастя

Добровольчі батальйони… А що могло б бути, якби вони не самоорганізувалися і не стали мужньо пліч-о-пліч на Сході?

Чи вистояла б Україна без них?

Багато питань… Мало відповідей… Хтось їм вдячний, а хтось – звинувачує…, комусь – байдуже… Найлегше, спостерігаючи збоку, шукати винних… Люди пішли прямо з Майдану боронити рідну землю, без вагань, а не відсиджувались на дивані. Часто без придатної форми, без відповідного взуття, без належного озброєння, без навичок у військовій справі, а все-таки змогли дали гідну відсіч ворогові. Бойовики не очікували опору, адже були певні, що армія не підготовлена, а отже, перешкоди ніякої не буде. Вони легко зможуть дійти аж до Києва…

Подумати страшно, що могло би бути… Добровольці першими стримали натиск російського війська ціною власних життів. А їх було немало… Саме завдяки добровольцям агресор не пішов у глиб країни. Вони стояли на смерть у нерівних боях, бо мали сильну мотивацію… керувалися високими помислами…

Навіть за таких умов наші захисники змушували відступати російських спецпризначенців, які мали стовідсоткове озброєння та набагато краще забезпечення всім необхідним…

***

Повертаючись щоразу до теми війни на Сході, ловлю себе на думці, що українське суспільство має бути безмежно вдячним саме воїнам із добровольчих батальйонів… Якби не їхня самовідданість, рішучість та відвага, то плани бойовиків мали б шанс на успіх… Саме вони прийняли на себе перші потужні удари з боку ворога. Стримуючи натиск бойовиків, добровольці не тільки зупинили їх просування територією України, а й відтягнули час для формування власне української професійної армії. Вони, без перебільшення, урятували країну. У цьому і є їх найважливіша місія…

Добровольчі батальйони… То є генерація нового громадянського суспільства, яке зародилося на Майдані… Чи вистояла б Україна без мужності та самовідданості цих людей? Звичайно, що ні… Але це розуміють не всі… (тому в мене зародилася думка здійснити невеликий екскурс у минуле, аби простежити власне витоки добробатів…)

Я взяла олівець і написала першу фразу на аркушику паперу…

***

Запорізька Січ, Легіон січових стрільців, київські курсанти під Крутами… Хіба це не були добровольці? Хіба не вони відіграли важливу роль на складних етапах творення нашої історії? Саме ці патріотично налаштовані українці своїми діями і власним прикладом формували найважливіше – свідомість народу!..

Наші пращури ніколи не хотіли комусь підкорятися: ні феодалам, ні турецько-татарським нападникам… А тому втікали в Дикий степ на вільні землі… Спочатку це були добровольчі ватаги нескорених, які існували самі по собі, але згодом Дмитру Вишневецькому (до речі, теж моєму землякові з Вишнівця) удалося об'єднати їх у перше професійне військо – Запорізьку Січ – яке наводило страх навіть самою своєю появою у степу. Через це, напевно, вороги й приписували їм неабиякі надприродні сили, аби виправдати власні поразки. Українське козацтво, окрім того, що виступило національними збройними силами, зумовило збереження нашої державності. Саме воно змусило європейців говорити про Україну як державу…

***

Не можу тут не згадати про Легіон січових стрільців… Запис про них у моєму «Щоденнику» обов'язково має бути…

Почну свою розповідь про…

***

Одного разу Михайло приніс Едельвейс у табір Легіону січових стрільців. Це вважалося геройським учинком, адже росли ці квіти у важкодоступних місцях, а тому їх пошуки були надто небезпечними… Кожен розглядав її, цю загадкову квітку гір… Вона була невеличкою, досить цікавою та незвичною: білосніжна, з ворсистими листочками… Рослинка швидше нагадувала кількаярусну повстисту зірочку, пелюстки якої були схожі на промінчики…

- Наступної неділі підемо у гори за цими квітами? – запитав Кость.

- Не знаю, будемо стомлені за тиждень на вишколах, треба відпочити, - відповів Петро.
- Ти не зрозумів мене, друже, – не вгавав Кость, – у нашому краї є повір'я: хто знайде і зірве едельвейс, то удача буде супроводжувати його все життя, а також… знайде вірне кохання… – загадково підморгнув Кость побратимові.
- Кохання кажеш? То добре… Але ж зараз війна. Не сьогодні – завтра кинуть нас на фронт… Чув, що деякі повіти Галичини вже захоплено росіянами… Хтозна, чи повернемося живими… – відповів Петро із якоюсь тривогою у голосі.
- Ось саме тому і треба по того едельвейса йти, – ніяк не вмовкав Кость.
- Чого б це?.. Дертися в гори… Ризикувати…
- От який ти!.. Поговорімо серйозно: ти хочеш, щоб ми вибороли собі Україну?
- Звичайно, хочу. А хто ж цього не бажає? Усі, хто тут є, тільки про то й мріють… Легіон же створювався з якою метою?
- Ну от! Мисли вище! Щоб мати удачу, то треба чим побільше тих квітів віднайти, бо однієї буде замало…, адже ціль досить висока… Ти тільки уяви, ми допоможемо братам з Великої України визволитися від ненависного ворога, об'єднаємо з ними свої сили – і тоді вже разом із ними втілюватимемо заповітну Мрію!
- Заради такого я, звичайно, готовий… Я думаю, що до нас доєднаються ті добровольці, яких австрійці не взяли до Легіону. Нашого ж брата було аж тридцять тисяч, а вони дозволили лише тільки дві…

- Австрійці також нас бояться, тому й не взяли всіх… – відповів пошепки Кость.
- От що, візьмемо «сухий» пайок на цілий день і гайда на пошуки тих квітів! Тільки знаєш, хлопці розповідали, ніби пильнують ті едельвейси крилаті істоти. Приймаючи подобу юних красунь, вони ревно оберігають їх від людей. Сміливців, які хочуть украсти ці «срібні зірки», дівчата безжалісно скидають у прірву, – якось таємничо, майже тихо, сказав Петро.
- І ти повірив у цю байку? А зрештою, Михась же якось приніс… І навіть коли це правда, ті красуні мене не лякають! Ціль у нас досить висока, а заради неї я готовий на все… Знайдемо квіти – збільшимо шанси здобути Україну!.. - палко промовив Кость.

Наступного дня ще на світанні двоє вояків із Легіону вирушили на пошуки заповітної квітки... Удача була на їхньому боці… Цілий жмут квітів Кость гордовито ніс у руці. Спускаючись униз, він побачив на одному з виступів ще одне гніздечко едельвейсів… Петро гукав до товариша, аби той почекав і не ліз на виступ без його підтримки, але Кость не послухав, зіп'явся за ним і… зірвався з обломком скелі з висоти майже 50 метрів… Петро обімлів… Унизу на виступі лежало бездиханне тіло товариша… А в руці у нього – жмут едельвейсів…

Австрійці кидали вояків із Легіону у найважчі місця… Але хлопці тримали бої досить достойно… Бо кожен плекав у серці думку про свою Україну… Незалежну і сильну! Про цю заповітну мрію щоразу нагадували едельвейси Костя, сховані за пазухою бійців Легіону…

А хіба могло бути по-іншому?

***

Поява Легіону січових стрільців… Хіба це не феномен тої доби?! То є велична сторінка нашої історії… Саме у ньому почалося творення українця… Це було єдине українське національне військове формування у складі австро-угорської армії.

1914 - 2014! Збіг?! Випадковість?! Закономірність?!

Саме у 1914-му році була серйозна спроба відновлення збройної боротьби за волю України…

Ті, хто пройшов «школу» на горі Маківка, зрозумів, навіщо українцям військо.

Легіон січових стрільців змусив австро-угорців визнати їх як окремий військовий підрозділ. Але це не все… Січові стрільці «пішли» ще далі… «Київ і Львів – це єдина держава!» – ось їх ідея… А тому на визволених від Росії територіях вони часто ставали вчителями, самі видавали підручники для шкіл, організовували театри…бо розуміли, щоб досягти ідеї державництва, потрібно не тільки вміти воювати, а й змінити свідомість народу, аби…

А ми тую червону калину підіймемо,
А ми нашу славну Україну та й розвеселимо! (С. Чарнецький)

P.S. Як підсумок, ще допишу …

Із невеликого формування Легіону виросла плеяда діячів, які дали поштовх українцям до прагнення власної суверенності у майбутньому…

***

А цей запис я зробила кілька років тому…

Саме на часі, «Щоденнику», розповісти про ту незабутню зустріч…

***

- Знаєте, у Павла Тичини є вірш-реквієм «На Аскольдовій могилі…» Для нашої родини він особливий, – почав свою розмову Костянтин Михайлович. – Адже в тому пеклі був мій прапрадід Михайло Михайлович, студент 3-го курсу медичного факультету Київського університету. Це був січень 1918 року, коли точилися бої за Київ між військом Симона Петлюри та більшовиками. Уся група, у якій навчався мій дід, разом із викладачами добровільно стали на захист Центральної Ради УНР. Юних гімназистів не лякало більшовицьке досвідчене та озброєне військо, адже вони розуміли, що відстоюють інтереси своєї Держави! Юнаки відчайдушно стримували натиск противника. Першу атаку їм удалося відбити. І тоді ворог розлютився ще більше (опір дали 17-18 літні юнаки!) Більшовики під час свого наступу розділили гімназистів, узявши в полон тих, кого безжально розстріляли наступного дня.

…Інші хлопці (серед них був мій прапрадід), відступивши, розібрали колію, і ще кілька днів тримали оборону…– тут Костянтин Михайлович витримав паузу, про щось роздумуючи… – Саме біля Крут мого діда було поранено… Затримавши більшовиків на чотири дні, київські гімназисти дали змогу укласти Брест-Литовський мир. Це означало міжнародне визнання української незалежності…

…Гімназисти! І така свідомість!.. Ви знаєте, я все ніяк не збагну, як можна було розстріляти…дітей… Тому день, коли вся Україна відзначає річницю бою під Крутами, для нашої родини особливий… До речі, дідусь

уже більше не повернувся до навчання, а пов'язав свою долю із боротьбою за Незалежність України у складі військ УНР. Пізніше його засудили до 25 років ув'язнення як петлюрівського офіцера…

***

Ось таку розповідь почула я від праправнука Рожка Михайла Михайловича. Ви знаєте, у такі хвилини мене переповнює гордість за нашого земляка. Де Київ… Де Почаїв… І все ж… Я провела тоді власне розслідування і з'ясувала, що Рожко М. М. чи не єдиний із Тернопільщини, який брав участь у бою під Крутами… Знову ж таки, батальйони гімназистів були теж сформовані на добровільних основах. Ось така от справа…

А інакше й бути не могло, адже члени цієї родини – інтелігенти високого ґатунку, багато з них належали до місцевої «Просвіти», а під час Другої світової війни, ризикуючи власним життям, навіть рятували єврейських дітей від фашистських карателів.

***

Хто б там що не казав, а не просто так виникли добровольчі батальйони… Той волелюбний дух, прагнення до свободи, патріотизм… ми маємо в крові!..

Нашу націю плюндрували століттями, але ми вижили. І зараз повинні довести цю справу до кінця… Як данину нашому славному козацтву, січовим стрільцям, київським гімназистам…, які власною кров'ю писали історію своєї держави!..

***

- Таню, чому ти мовчиш усю дорогу? – запитав мене Сергій, водій мікроавтобуса (він протягом тижня міг робити по два-три рейси на передову, і ми ніколи не чули впродовж усієї подорожі від нього нарікань. Він просто їхав… Бо так потрібно… Бо тут хлопці, які чекають на нього… Волонтер-доброволець, якому сепаратисти потім спалять цей мікроавтобус…)
- Та так, згадую, обдумую, аналізую все пережите і побачене за тиждень…– відповіла я.
- І що ж ти там нааналізувала? – усміхнувся Тарас.
- Та нічого такого, але осягнула одну важливу для себе істину: якби не добровольці, то ми вже з вами, можливо, і не мали б України…
- Я теж про це думав і не один раз, спілкуючись із хлопцями на передовій. То просто феномен якийсь: майже врукопашну іти на озброєного ворога. Так зможе не кожен, а лише сильний духом і достатньо мотивований чоловік, – зауважив Сергій.
- Такий, як наш Сашко Капінос…– сказав Тарас.
- Той саме таким і був… Я теж про нього сьогодні згадувала. Шкода, що його вже немає серед нас, – відповіла я.
- Знаєте, що мені спало на думку? Будемо їхати через Дунаїв, то обов'язково потрібно навідати його батьків… – запропонував Сергій.
- Так і зробимо… – підтвердили майже в один голос я і Тарас. Засміявшись од такого збігу, ми переглянулися…, і погляд Тараса зупинився на моєму взутті…

- Я не зрозумів, а де твої берці? – здивувався він.
- Я віддала їх тому хлопчині, який фотографувався з нами в шльопанцях. Я рада, що розмір моїх берців йому підійшов…, адже як-не-як, а на дворі грудень…

***

Далі знову їхали мовчки. Кожен зі своїми думками… Але я точно знаю, що були вони навколо захисників із добробатів, які «…Своє життя поклали на ваги, І не вагались кожної хвилини». Вони всіма силами непорушно тримали лінію фронту, що «…Злякалися, спинились вороги. І ми сьогодні маєм Україну!» (Ольга Калина). Тільки вони змогли показали ворогові, що ми сильні, що ми єдині, і що ми обов'язково переможемо!..

Іде солдат у невідомість:
Йому довірили життя.
Свою нескорену свідомість
Віддасть за наше майбуття.
Іде солдат, за ним – країна

І, де зупиниться, не зна.
Поки живий ще, Україна
Не бачитиме того зла.
Спливають болісно століття,
А добровольці все ідуть
На ліс зі стріл, на шабель віття
І на гарматну каламуть.
За нас, за них і за ідею,
За волю жить, за право буть.
Ви досягнули апогею,
Для нас виборюючи путь.
Як гучно серце стукотить,
І як безмірно крові й пилу!
Хто, як не ви, в останню мить,
Стоятиме посеред тилу?
Хто, як не ви? І хто для нас
Ще неповторно так важливий?
Це ж ви підкорюєте час,

Коли кров кипить у жилах.

Ви віддасте нам замість болю

Безжурне сонце в мирний час,

Та ми поглянемо на зорі

В надії в них побачить вас…(Валентина Градишин)